

שו"ת מנחת יצחק חלק ה סימן כא

אם חציצה דרבנן פוסלת בדיעבד בטבילת גר.

בענין חציצה בטבילת גר להרב הגאון מוהרא"ל גרוסנס שליט"א דיין דק"ק לונדון

בס"ד יום ה' בא תש"ל לפ"ק. הנה רק כעת ה' לי האפשרות לעבור על קונטרסו הגדול בדבר השאלה, בגר שטבל לשם גירות בפני שלשה כדין, ואח"כ נודע שבשעה שטבל היו לו שניים תותבות בפיו שלא הסירם קודם הטבילה, אי הוי השניים חציצה וכו', או אפשר דטבילת גר יש לה דין מיוחד לענין פסול החציצה דרבנן וכו' עכ"ד.

והנה כת"ה אחרי שהאריך לבאר הדברים מש"ס ופוסקים, והביא בזה מחלוקת הפוסקים, אם חציצה במיעוט המקפיד שחוצץ רק מדרבנן, מעכב גם בדיעבד בגר כמו בנדה, וסיים להלכה, דגם בגר במיעוט המקפיד לא עלתה לו טבילה אפילו בדיעבד עכת"ד, וצדקו דבריו, אבל תמה אני למה היה צריך להביא ממרחק לחמו, ולא הביא ממה שמפורש כן בדברי הש"ך במקומו (ביו"ד סימן רס"ח סק"ז), דכתב שם וז"ל, ומיהו נראה דבדיעבד אם לא גלח שערו רק שאין דבר חוצץ הוי טבילה עכ"ל, ומוכח הא אם יש שם דבר חוצץ ל"ה טבילה אפילו בדיעבד, וא"כ ל"מ למ"ד דאין השיער נדון בפ"ע, דא"כ כל השערות שבראש הוי רק מיעוט הגוף, אלא אפילו למ"ד שהשיער נדון לעצמו כמבואר בב"י (יו"ד סי' קצ"ח) הפלוגתא בזה, מ"מ משמעות דבר חוצץ בשער, היינו אפילו במיעוט השערות, וחידוש על השיורי טהרה שמובא בדברי כת"ה שפסק בזה כנגד הש"ך, וכן ראיתי בתשו' מאמר מרדכי (מהג"מ מרדכי אבד"ק דיסעלדארף והמדינה, נדפס בשנת תקמ"ט, סי' א'), דפשיטא לי' כן, שכתב שם ליישב מה דקשה בדברי הש"ס (יבמות מ"ה ע"ב), שהוא דהוי קרי לי' בר ארמאי, א"ל ריב"ל מי לא טבל לקריו, דדלמא משום דלא דק לענין חציצה, ותי' דמה"ת רובא ומקפיד עליו חוצץ, וגזרו חכמים על מיעוטו המקפיד וכו', וא"כ שפיר קאמר אף דטבילת גר חוצץ מדרבנן, מ"מ מן התורה עלתה לו טבילה, דמי לא טבל לקריו, אף דאם ה' עליו דברים החוצצים ממיעוט המקפיד, מ"מ לא בר ארמאי הוא, ולחומרא אמרינן דישאל הוא, ונ"מ לענין קידושי אשה ושאר דינין כישראל, ולא מקרי בר ארמאי, עי"ש, הרי ש"מ תרתי, א' דאפילו בדיעבד לא עלתה לו טבילה, ב' דרק מדרבנן לא עלתה לו טבילה, ומדאן' שפיר הוי טבילה, אף דל"ה טבילה מדרבנן, ודלא כשו"מ (מהדו"ק ח"ב סימן ק"ו) המובא בדברי כת"ה, ובדבר אם טעה ותקע ביום ראשון דר"ה = דראש השנה = החל להיות בשבת, אם צריך לברך שהחינו ביום ב', שמובא בדברי כת"ה, כבר כתבתי מזה בספרי (ח"ב סי' נ') עי"ש.

והנה בנוגע לשן תותבות, הביא כת"ה את מחלוקת הפוסקים בזה, שהובאו בתשו' מהרש"מ (ח"א סי' ע"ח), ומסקנתו דכפי הנהוג בזה"ז, שהם מוציאים אותם בכל עת לנקותם, נראה דגם בדיעבד שכבר טבלה, צריכה לחזור ולטבול, וע"ז כתב כת"ה, דלפ"ז צריכה ג"כ לברך על הטבילה ע"כ, הנה בנוגע לברכה צ"ע, דהרי מהרש"ם שם כתב וז"ל, ורק אם אינו דבוק בבשר שסביב השניים בחוזק, והוא רפוי עד שראוי לביאת מים בתוכו, ויש לצדד, אבל הוא כמעט מהנמנע להבחין, ואין להקל עכ"ל, ובזה אף שבודאי צדקו דבריו, ואין להקל שלא להצריך טבילה אחרת, אבל בנוגע לברכה, שוב יש לחוש לאידך גיסא, דדלמא הוי רפוי קצת, דכנודע למאן שיש לו שניים תותבות, דהרבה מאכל ומשקה נכנסים בינם לבין הבשר שסביבם, וע"כ נראה לברך בלשון בריך רחמנא וכו', ואף דגם בזה יש פוסקים שחששו לברכה לבטלה, מ"מ הגאון מהרש"ם בספרו דעת תורה (או"ח סי' רט"ו) כתב בשם ס' ברכת משה, שהעיד משום ג' גאונים שברכו בספק ברכה, בריך רחמנא וכו', ובתוכם ה' הגאון החת"ס ז"ל, ודלא כרעק"א ז"ל עיי"ש, ובמק"א כתבתי בזה. ידידו דושת"ת כה"י יצחק יעקב ווייס